

PROCES UMIRANJA

prim. Dean Klančič, dr. med.

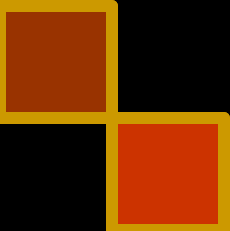

Za kaj živimo, če ne za to, da drug drugemu lajšamo življenje?

George Eliot

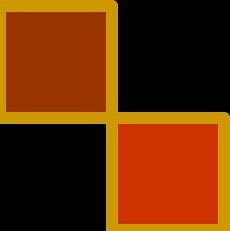

ŽIVLJENJSKI CIKLUS

-
- predporodno (intrauterino) obdobje
 - porod
 - predšolsko obdobje
 - šolsko obdobje (šolar, puberteta, adolescenca)
 - mladi odrasli
 - zreli odrasli
 - starostniki
-

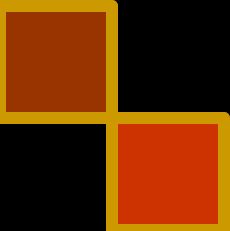

SMRT

-
- Smrt je prenehanje življenjske dejavnosti celotnega organizma z nenadnim ali počasnim prenehanjem delovanja enega ali več za življenje pomembnih sistemov (klinična, biološka).
-

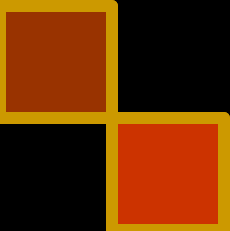

SMRT IN DRUŽBA

-
- Živimo v "smrt zanikajoči" ali "smrt izogibajoči" se družbi.
 - Spremembe v demografski strukturi in socio-kulturnih značilnosti sedanje civilizacije so botrovale spremembam "vzorcev umiranja".
 - Umiranje je bolj "medicinski problem".
-

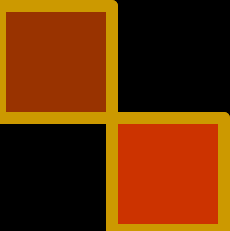

UMIRANJE

-
- Smrt je naravni dogodek, ki je neločljivo povezan z rojstvom.
 - Umiranje je obdobje, ki zajema čas od dokončno postavljene diagnoze neozdravljive bolezni ali poškodbe do smrti.
 - življenje omejujoče bolezni ali poškodbe
-

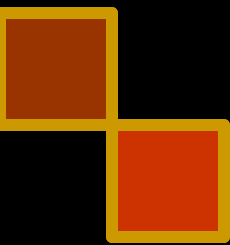

UMIRANJE

-
- Je bio-psiho-socialni proces, v katerega je vključen bolnik, svojci in širše okolje.
 - psihološki vidik
 - socialno-kulturni vidik
 - finančni vidik
-

EPIDEMIOLOGIJA

-
- V letu 2009 (2.042.335) je v Sloveniji umrlo 18.750 ljudi (9293 M, 9457 Ž), kar je pomenilo 9,2 umrlih/1000 prebivalcev (rojenih 10,6/1000) – povpr. starost M 69,9 in Ž 78,8 (74,1)
 - Od teh je bilo 52 dojenčkov (2,4/1000 živorojenih).
 - V letu 2011 (2.052.496) je umrlo 18.699 ljudi (9235 M, 9464 Ž) – 9,1/1000 (10,6/1000) – M 71,2 in Ž 79,7
 - Od teh 64 dojenčkov (2,9/1000 živorojenih)
-

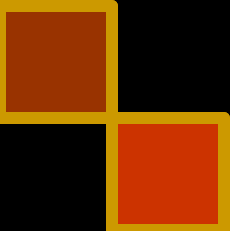

EPIDEMIOLOGIJA

- Leta 2009 je v zdravstvenih ustanovah umrlo 10.261 ljudi – 2011: 9945
 - 8.489 ljudi je umrlo drugje (ni podatka, koliko od teh doma!!!) – 2011: 8754
-

leto	zdravstvene ustanove	drugje
2009	54,72%	45,28%
1999	49,4%	50,6%
2000	69%	31%
2001	49,5%	50,5%

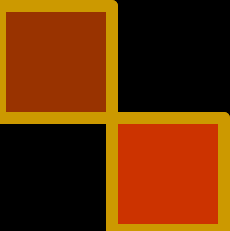

EPIDEMIOLOGIJA

-
- Letno umre 22 ljudi (od tega 7 zaradi raka) na družinskega zdravnika, približno polovica od teh doma.
 - Raziskave v Angliji: le 22% bolnikov z rakom umrlo doma (1987 27%, 1965 37%).
-

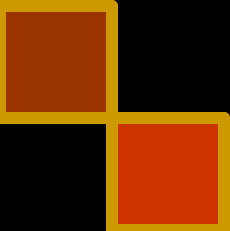

BOLNIK

-
- v bolnika usmerjena medicina
 - zagotoviti dostojanstvo bolnika
 - zagotoviti odločanje bolnika in spoštovanje njegovih odločitev (svojci naj ne odločajo)
-

BOLEZEN

-
- osnovna bolezen in njen potek
 - akutna poslabšanja
 - druge bolezni in bolezenska stanja
-

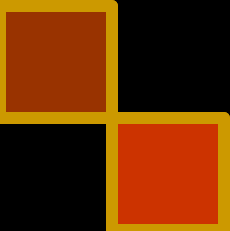

DRUŽINA

- Zdravje družine je pomemben sestavni del zdravljenja bolnega člana.
 - podpora družini kot celoti
 - posebna pozornost tistim, ki so nosilci nege bolnika
-

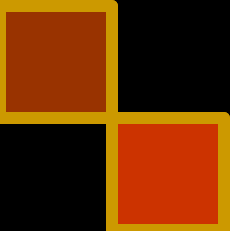

DRUŽINA

-
- Družina z umirajočim bolnikom je v hudi stiski in zelo ranljiva!
 - strah, negotovost, nepoučenost, občutek krivde, spremenjeni medsebojni odnosi, spremenjeni odnosi z okoljem, nove naloge
 - trdnost družine
 - ravnovesje - notranje in navzven
-

DRUŽINA

-
- nove vloge
 - novi vzorci odločanja
 - novi vzorci obnašanja (združevanje, umikanje, stiska, tesnoba, zbolevanje....)
-

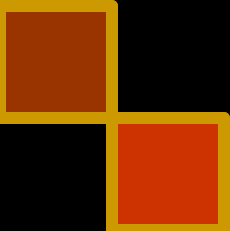

DRUŽINA

- Obdobje žalovanja je ciklični proces.
 - prvo obdobje žalovanja - akutno (2 tedna)
 - drugo obdobje žalovanja - telesni in duševni znaki (3 - 6 mesecev)
 - tretje obdobje žalovanja - sklepno (1 leto)
-

ZDRAVNIK

-
- klinično znanje
 - sledenje in vodenje
 - sodelovanje
 - strah, nelagodje, negotovost, nemoč
 - lastna minljivost
-

ZDRAVNIK

- Temelji zdravnikovega dela:
 1. Dobro strokovno znanje
 2. Veščina sporočanja slabe novice
 3. Dobra organizacija zdravljenja
 4. Veščina sporočanja o smrti
 5. Svetovanje v obdobju žalovanja
-

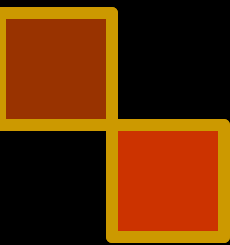

KONCEPT "DOBRE SMRTI"

- Temelji na spoznanju, da smrt ni en dogodek, ampak vrsta dogodkov (McNamara et al 1994).
 - Je proces kompleksnih odnosov in dejanj, ki se odvijajo skozi čas (Payne et al 1996).
 - Razvijali so ga sociologi, antropologi, psihologi (Field 1989, Glaser and Strauss 1965, Kellehear 1990).
-

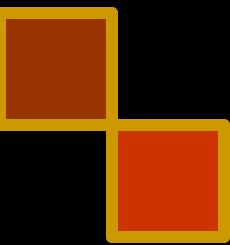

KONCEPT "DOBRE SMRTI"

-
- Biti seznanjen s časom smrti in razumeti, kaj se lahko pričakuje.
 - Biti sposoben kontrolirati dogajanja.
 - Zagotoviti dostojanstvo in zasebnost.
 - Zdraviti bolečino in druge simptome in znake.
-

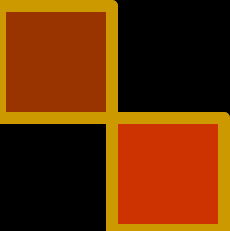

KONCEPT "DOBRE SMRTI"

-
- Imeti možnost izbire in nadzora mesta smrti.
 - Imeti dostop do informacij in strokovnih virov vseh vrst.
 - Imeti dostop do duhovne in emocionalne podpore, ki je potrebna.
 - Imeti možnost hospic oskrbe.
-

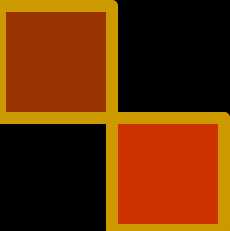

KONCEPT "DOBRE SMRTI"

-
- Imeti možnost odločati kdo je prisoten in kdo deli z bolnikom konec.
 - Biti sposoben izvedbe ustreznih navodil, ki zagotavljajo spoštovanje bolnikovih želja.
 - Zagotoviti čas za zadnje slovo in kontrolirati čas.
-

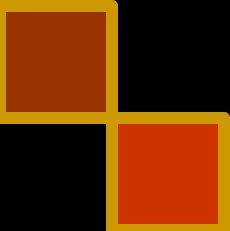

KONCEPT "DOBRE SMRTI"

-
- Biti sposoben odnehati, ko pride čas za to in ne nesmiselno podaljševati čas življenja.
 - 12 PRINCIPOV KONCEPTA "DOBRE SMRTI" (**Age Concern 1999**), ki so jih po definiranju podprli mnogi strokovnjaki.
-

ZAKLJUČEK

-
- Tudi proces umiranja in smrt naj izideta iz sveta tabujev.
 - Čeprav zdravnik dojema s stališča svoje stroke umiranje in smrt drugače, naj svoje bolnike in svojce podpre s celostnim pristopom, upoštevajoč principe družinske medicine.
-